

1 **פְּלִי' פְּלִי' מְהֵרָם** – דין זה נלמד בגזירה שוה 'כלי כלי' משרץ,  
2 כלומר, בפרשת מדין נאמר 'כל כלי מעשה', ובפרשת טומאת שרץ  
3 נאמר (ויקרא יא לב) 'כל כלי אשר יעשה מלאכה בהם', מה כלי האמור  
4 בשרץ מקבל טומאת שרץ, אף כלי האמור בפרשת מדין מקבל  
5 טומאת שרץ, ו'כלי' האמור כאן כולל גם 'אריג ותכשיט כל שהוא',  
6 כפי שנתרבה מ'כל' כלי מעשה.

7 שנינו בברייתא: **מוֹקֵף שֶׁקַּע עַל הַבֶּגֶד, שְׂמִימָא מְשֻׁם אֲרִיג, הגמרא**  
8 מבררת את דברי הברייתא. שואלת הגמרא: **אֲמַר – וְכִי בֶגֶד לֹא**  
9 **אֲרִיג הוּא, והרי אף הבגד אריג הוא, וכיצד יטמא אם כן השק ולא**  
10 **ידיה טמא באותו אופן הבגד.**

11 משיבה הגמרא: **הֵכִי קֵאָמַר** – כך היא כוונת הברייתא, **מוֹקֵף – נוסף**  
12 **בחומרתו שֶׁקַּע עַל הַבֶּגֶד, שאם קלע קליעה קטנה מנוצה של עזים**  
13 **לתלות בה תכשיט על צואר בתו, אֵפֶּה עַל פִּי שְׂאִינֵי אֲרִיג – שנעשה**  
14 **על ידי קליעה ואינו ארוג, טִמָּא כְּדִין אֲרִיג, כיון שזה דרך עשיית**  
15 **תכשיט זה, וזו נקראת אריגתו. וקליעה של נוצות נכללת בשם שק,**  
16 **וזו היא חומרתו של שק שטמא אף בקליעה כעין זו, אבל בגד אינו**  
17 **טמא אלא כשנעשה אריג ממש.**

18 מבררת הגמרא: **לְמָאִי חֵזִי – לשם איזה תכשיט ראויה קליעה קטנה**  
19 **כזו. משיבה הגמרא: אֲמַר רַבִּי יוֹחָנָן, שֶׁכֵּן עֲנִי קוֹלֵעַ שְׁלֹשׁ נִימִין –**  
20 **שלשה חטיטס טוויים מנוצות של עזים שצבעום, וְתוֹלָה אותם**  
21 **לתכשיט בְּצִוָּאר בָּתוּ.**

22 הגמרא מבררת מה הוא שק ומה נכלל בו: **הֲנֵנוּ רִבְּזֵן – שנינו**  
23 **בברייתא, אמר הכתוב בטומאת כלים (ויקרא יא לב) 'וְכָל אֲשֶׁר יַפֵּל עָלָיו**  
24 **מִמֶּה בְּמָתֵם יִטְמָא מִכָּל כְּלִי עֵץ אִו בָּגָד אִו עוֹר אִו שֶׁק' – כל דבר אשר**  
25 **יפול עליו מן הדברים הטמאים האמורים בכתוב קודם לכן, יטמא.**

26 מבררת הברייתא: ממה שאמר הכתוב 'שק', **אִין לִי לטמא אֵלָּא שֶׁק**  
27 **העשוי ללבוש, מִנִּינִי לְרִבּוֹת אֵת הַקִּילְקֵלָה – חגורה שעל חוזה הסוס**  
28 **שקושרים בה את האוכף, שכשהבהמה עולה בהרים לא ירד האוכף**  
29 **על זנבה, וְאֵת הַחֶבֶק – רצועה שעל בטן הסוס שקושרים בה את**  
30 **האוכף. ואף הם עשויים מנוצות של עזים טוויים וארוגים. ומנין שגם**  
31 **הם חשובים כשק ומקבלים טומאה. תְּלָמוֹד לומר 'אִו שֶׁק', ייתר**  
32 **הכתוב תיבת 'או' לומר שאף אלו מקבלים טומאה. יָכוֹל – שמה**  
33 **תאמר אם כן, שְׂאִינֵי מְרַבָּה מתיבת 'או' אף אֵת הַחֶבֶלִים, וְאֵת**  
34 **הַמְּשִׁיחוֹת – חבלים שעשויים למדידה העשויים מנוצות של עזים**  
35 **קלועות, שאף הם יהיו טמאים. תְּלָמוֹד לומר 'שק', ויש לך ללמוד**  
36 **מכאן, מֶה שֶׁק הוּא טוּוֹי וְאֲרִיג, אֵפֶּה כָּל טוּוֹי וְאֲרִיג, אבל חבלים**  
37 **ומשיחות שאינם טוויים אינם מקבלים טומאה.**

38 עתה דנה הברייתא לענין טומאת שק בטומאת מת: **הָרִי הוּא –**  
39 **הכתוב אֲמַר אחר מלחמת מדין בטומאת מַת (במדבר לא ב) 'וְכָל בָּגֶד**  
40 **וְכָל כְּלִי עוֹר וְכָל מַעֲשֵׂה עֵצִים' וגו' וְכָל כְּלִי עֵץ תִּתְחַמָּאוּ, תיבת**  
41 **'וכל' האמורה במעשה עזים יתירה היא, למה נאמרה, אלא לרבות**  
42 **את הַקִּילְקֵלִי וְאֵת הַחֶבֶק שאף שאינם לבוש לאדם, מכל מקום**  
43 **טמאים הם הוואיל ואף הם מעשה עזים, שנעשים מנוצה של עזים.**

44 מבררת הברייתא: **יָכוֹל שְׂאִינֵי מְרַבָּה – שמה תאמר אם כן שנרבה אף**  
45 **אֵת הַחֶבֶלִים וְאֵת הַמְּשִׁיחוֹת, שגם הם מעשה עזים, ואף שאינם**  
46 **טוויים. הברייתא מנסה למעט את החבלים והמשיחות מקבלת**  
47 **טומאת מת מכוח בנין אב: וְדִין הוּא, שלא נרבה את החבלים**  
48 **והמשיחות, ואין צריך כתוב מיוחד למעט זאת, משום שְׂמִימָא הכתוב**  
49 **את השק שהוא מעשה עזים בְּשֶׁרֶץ, וְשִׂמָּא הכתוב מעשה עזים**  
50 **בְּמַת, ויש ללמוד בבנין אב, מֶה מִצִּינֵי בְּשִׂמָּא הכתוב בְּשֶׁרֶץ, לֹא**  
51 **טִמָּא אותו אֵלָּא כשהוא טוּוֹי וְאֲרִיג, אֵפֶּה בְּשִׂמָּא בְּמַת, לֹא טִמָּא**  
52 **אֵלָּא טוּוֹי וְאֲרִיג, אבל חבלים ומשיחות שאינם טוויים אינם טמאים.**  
53 **דוחה הברייתא: הֵן – וכי טומאת שרץ וטומאת מת שווים הם**  
54 **בחומרתם, אִם הִיקֵּל הכתוב בְּטִמָּא שֶׁרֶץ שאינו מיטמא אלא טווי**  
55 **ואריג, מפני שְׁהִיָּא טומאה קְלָה – שהטמא בטומאת שרץ טובל**  
56 **באותו יום ולערב הוא טהור, וכי נִקְרָל גם בְּטוּמָאָת הַמַּת שְׁהִיָּא**  
57 **חֲמוּרָה – שהנטמא מן המת טמא שבעת ימים.**

58 הברייתא דורשת גזירה שוה למעט את החבלים והמשיחות מקבלת  
59 טומאת מת: **תְּלָמוֹד לומר, 'בֶּגֶד וְעוֹר' 'בֶּגֶד וְעוֹר' בין בטומאת שרץ**  
60 **ובין בטומאת מת כדי לדרוש מהן גזירה שוה, נֹאמַר 'בֶּגֶד וְעוֹר'**  
61 **בְּשֶׁרֶץ (ויקרא יא לב), וְנֹאמַר 'בֶּגֶד וְעוֹר' בְּמַת (במדבר לא ב), מֶה 'בֶּגֶד**  
62 **וְעוֹר' הָאֲמוֹר בְּשֶׁרֶץ לֹא טִמָּא הכתוב אֵלָּא טוּוֹי וְאֲרִיג, אֵפֶּה 'בֶּגֶד**  
63 **וְעוֹר' הָאֲמוֹר בְּמַת לֹא טִמָּא אֵלָּא טוּוֹי וְאֲרִיג, אבל חבלים**  
64 **ומשיחות שאינם טוויים אינם מקבלים טומאה. הברייתא ממשיכה**  
65 **דורשת מכוח אותה גזירה שוה דין בטומאת שרץ בטומאת מת: וְכֵּה**  
66 **'בֶּגֶד וְעוֹר' הָאֲמוֹר בְּמַת טִמָּא הכתוב כָּל מַעֲשֵׂה עֵצִים שהוא טווי**  
67 **וארוג, ומרבים גם את הקילקלי והחבק, אֵפֶּה 'בֶּגֶד וְעוֹר' הָאֲמוֹר**  
68 **בְּשֶׁרֶץ טִמָּא בהם הכתוב כָּל מַעֲשֵׂה עֵצִים.**

69 עתה מבררת הברייתא מנין לנו לרבות דברים הבאים משאר  
70 הבהמות: **אִין לִי ללמוד לטמא אֵלָּא דְּבַר הַבָּא מִן הָעִזִּים, מִנִּינִי**  
71 **לְרִבּוֹת לטומאה אף דְּבַר הַבָּא – הנעשה מִזֵּנֶב הַסּוֹס וּמִזֵּנֶב הַפָּרָה,**  
72 **תְּלָמוֹד לומר בטומאת שרצים 'אִו שֶׁק', תיבת 'או' באה לרבות אף**  
73 **את הנעשה מזנב הסוס ומזנב הפרה.**

74 מקשה הגמרא: וכי תיבת 'או' יתירה היא, **וְהָא אִפְּקִינָהּ – והרי כבר**  
75 **הוצאת אותה ללמוד לְקִילְקֵלִי וְחֶבֶק שאף הם מקבלים טומאה.**  
76 מתרצת הגמרא: **הֲנִי מִלִּי – דרשה זו לרבות את הקילקלי והחבק**  
77 **נאמרה, מִקְמִי דְלִיתִיה – קודם שהבאת את הגזירה שוה, הִשְׁתַּמָּא**  
78 **דְּאִתִּי – אבל כעת שבאה הגזירה שוה ואנו למדים טומאת שרץ ממת**  
79 **לרבות את הקילקלי והחבק, תיבת 'או' האמורה בשרץ אִיִּיתוֹר לִיה**  
80 **– יתירה היא, ואפשר ללמוד ממנה את הנעשה מזנב הסוס והפרה.**  
81 הברייתא מבררת כיצד יש ללמוד משרץ, שהנעשה מזנב הסוס  
82 והפרה מטמא אף במת: **וְאִין לִי ללמוד שהנעשה מזנב הסוס והפרה**  
83 **מיטמא, אֵלָּא בְּשֶׁרֶץ, אבל אם נטמא בְּטוּמָאָת מַת מִנִּינִי שהוא טמא.**  
84 **והרי לא למדנו דין זה אלא מיייתור תיבת 'או' האמורה בשרץ.**

85 הברייתא מנסה ללמוד דין זה בבנין אב: **וְדִין הוּא, ואין צריך ייתור**  
86 **מיוחד לכך, שהרי טִמָּא הכתוב מעשה עזים בְּמַת, וְטִמָּא הכתוב**  
87 **את הנעשה מעזים בְּשֶׁרֶץ, מֶה בְּשִׂמָּא בְּשֶׁרֶץ, עֲשֵׂה – החשיב**  
88 **הכתוב דְּבַר הַבָּא מִזֵּנֶב הַסּוֹס וּמִזֵּנֶב הַפָּרָה כְּמַעֲשֵׂה עֵצִים, אֵפֶּה**  
89 **בְּשִׂמָּא בְּמַת, עֲשֵׂה דְּבַר הַבָּא מִזֵּנֶב הַסּוֹס וּמִזֵּנֶב הַפָּרָה כְּמַעֲשֵׂה**  
90 **עֵצִים.**

91 דוחה הברייתא: **הֵן – וכי הדברים שווים הם, אִם הִרְבָּה הכתוב**  
92 **טומאת דבר הבא מזנב הסוס ומזנב הפרה בְּטוּמָאָת עֶרֶב – בטומאה**  
93 **שנטהרים ממנה לערב שְׁהִיָּא מְרֻבָּה – שהלכתה שכחה בכל מיני**  
94 **טומאות, וכי נִרְבָּה זה גם בְּטוּמָאָת 'שְׁכַעָה – בטומאה שאין נטהרים**  
95 **ממנה אלא לאחר שבעה ימים שְׁהִיָּא מוֹעֲצָת – שאין הלכתה מוציה**  
96 **אלא בנוגע במת בלבד.**

97 משיבה הברייתא: **תְּלָמוֹד לומר 'בֶּגֶד וְעוֹר' 'בֶּגֶד וְעוֹר' לְגִזְרָה שוה**  
98 **– אין דין טומאת מת בדבר הנעשה מזנב הסוס ומזנב הפרה נלמד**  
99 **מסברה מטומאת שרץ אלא בגזירה שוה, נֹאמַר 'בֶּגֶד וְעוֹר' בְּשֶׁרֶץ,**  
100 **וְנֹאמַר 'בֶּגֶד וְעוֹר' בְּמַת, מֶה 'בֶּגֶד וְעוֹר' הָאֲמוֹר בְּשֶׁרֶץ, עֲשֵׂה בו**  
101 **הכתוב דְּבַר הַבָּא מִזֵּנֶב הַסּוֹס וּמִזֵּנֶב הַפָּרָה כְּמַעֲשֵׂה עֵצִים, אֵפֶּה 'בֶּגֶד**  
102 **וְעוֹר' הָאֲמוֹר בְּמַת, עֲשֵׂה דְּבַר הַבָּא מִזֵּנֶב הַסּוֹס וּמִזֵּנֶב הַפָּרָה**  
103 **כְּמַעֲשֵׂה עֵצִים.**

104 הגמרא מבררת את הגזירה שוה האמורה בברייתא. אומרת הגמרא:  
105 **וּבְגֵד וְעוֹר האמור בשרצים וטומאת מת מוֹפְנָה הוא לגזירה שוה,**  
106 **ואינו נצרך לגוף הכתוב, דָּא לֹא – שאם אין הוא מוֹפְנָה, אי אפשר**  
107 **ללמוד את הבא מזנב הסוס ומזנב הפרה בטומאת מת מטומאת שרץ,**  
108 **משום שְׂאִינָא לְמִפְדָּךְ – יש לפרוך את הגזירה שוה, ולומר מֶה**  
109 **לְשֶׁרֶץ שטומאתו חמורה שֶׁכֵּן השרץ מְטַמָּא בְּכַעֲדִישָׁה, לכן מטמא**  
110 **אף את אלו, אבל המת שאינו מטמא אלא בבית לא החמירו בו**  
111 **לטמאות את הבא מזנב הסוס ומזנב הפרה. אמנם כיון שהוא מופנה**  
112 **לגזירה שוה, הרי זה כאילו נכתבה דרשה זו בפירושו בתורה ואין**  
113 **משיבין עליה.**

114 מבארת הגמרא: **לֹא – באמת אִפְּנִינֵי מוֹפְנֵי – בגד ועור מופנים הם,**

1 **מִבְּדִי** – שהרי טומאת שְׂרִץ אֵיתָקֶשׁ – הוקשה לטומאת שִׁכְבַּת זֶרַע,  
2 **דְּכִתִּיב** (ויקרא כב ד) '**אִישׁ אֲשֶׁר תֵּצֵא מִמֶּנּוּ שִׁכְבַּת זֶרַע**' וּסְמִיךְ לִיה (שם  
3 כב ה) '**אִישׁ אֲשֶׁר יִנַּע כָּבֵל שְׂרִץ**'. וּכְתִיב בִּיה בְּשִׁכְבַּת זֶרַע שְׁבַגְד וְעוֹר  
4 טִמְאִים בּוֹ, שְׁנֵאמַר (ויקרא טו יז) '**וְכָל בְּגָד וְכָל עוֹר אֲשֶׁר יִהְיֶה עָלָיו**  
5 **שִׁכְבַּת זֶרַע** וְכִבֵּס בַּמֵּיִם וְטָמֵא עַד הָעֶרֶב, וְאִם כֵּן מֵאֲחֵר שֶׁהוֹקְשָׁה  
6 טוֹמֵאת שְׂרִץ לטומאת שִׁכְבַּת זֶרַע, '**בְּגָד וְעוֹר**' דְּכִתְבֵּי רַחֲמָנָא –  
7 שְׁכַתְבָּה הַתּוֹרָה בְּשְׂרִץ לָמָּה לִי – לָשֵׁם מֵה הוּא נִצְרָךְ, אֵלֶּא שְׁמַע  
8 מִיָּנָה לְאַפְנוּי – תִּשְׁמַע מִכָּךְ שֶׁתִּיבָה זֶה נִאמְרָה לְדִרְשָׁה, וְכִיוֹן שִׁייתִירו  
9 הַכְּתוּב וְאִינוּ נִצְרָךְ לְגוֹפוֹ שֶׁל הַפְּסוּק, אֵין מְשִׁיבִים עַל דִּרְשָׁה זֶה.  
10 שְׁוֹאֵלֶת הַגִּמְרָא: וְאִבְתִּי – וְעִידִין גְּזִירָה שׁוֹה זֶה, מוֹפְנָה מִצַּד אֶחָד  
11 הוּא, שְׁהָרִי אֵינוּ מִיּוֹתֵר אֵלֶּא בְּשְׂרִץ אֲבָל לֹא בִמְתָּ, הִנִּיחָא – וְדִבְרֵי זֶה  
12 מוּבֵן לָמָּן דְּאָמַר – לְדַעַת הַסּוֹבֵר שֶׁמוֹפְנָה מִצַּד אֶחָד, לְמִידִין וְאֵין  
13 מְשִׁיבִין – לְמַדִּים אֶת הַגְּזִירָה שׁוֹה וְאֵין פּוֹרְכִים אוֹתָהּ, אֵלֶּא לָמָּן  
14 דְּאָמַר, מוֹפְנָה מִצַּד אֶחָד לְמִידִין וּמְשִׁיבִין – לְמַדִּים אֶת הַדִּרְשָׁה אִם  
15 אֵין מֵה לְהַשִּׁיב עֲלֶיהָ, וּפּוֹרְכִים אוֹתָהּ אִם יֵשׁ מֵה לְפָרוֹךְ אוֹתָהּ, מֵאִי  
16 אֵיבָא [יִשְׁ] לְמִימַר, וְהָרִי אֲפֹשֶׁר לְפָרוֹךְ אֶת הַגְּזִירָה שׁוֹה כִּפִּי  
17 שֶׁהִפְרַכְנוּ לְעִיל, מֵה לְשֶׁרֶץ שֶׁכֵּן מִטְמֵא בִּכְעֵדֶשָׁה אֲבָל מֵת אֵינוּ מִטְמֵא  
18 אֵלֶּא בְּכִזִּית.  
19 מְשִׁיבָה הַגִּמְרָא: 'בְּגַד וְעוֹר' דִּמֵּת – הָאֲמוֹר בִּמְתָּ נָמִי – גַּם אֲפְנוּי  
20 מוֹפְנָה, מִבְּדִי – שְׁהָרִי מֵת אֵתָקֶשׁ – הוֹקֵשׁ לְשִׁכְבַּת זֶרַע, דְּכִתִּיב (שם  
21 כב ד) '**וְהַנּוֹגֵעַ בְּכָל טִמָּא נָפֵשׁ אוֹ אִישׁ אֲשֶׁר תֵּצֵא מִמֶּנּוּ שִׁכְבַּת זֶרַע**',  
22 הָרִי שֶׁהוֹקֵשׁ מֵת לְשִׁכְבַּת זֶרַע, וּכְתִיב בְּשִׁכְבַּת זֶרַע (שם טו יז) '**וְכָל בְּגָד**  
23 **וְכָל עוֹר**', אִם כֵּן מֵאֲחֵר שֶׁנִּכְתַּב 'בְּגַד וְעוֹר' בְּשִׁכְבַּת זֶרַע, '**בְּגָד וְעוֹר**'  
24 דְּכִתְבֵּי רַחֲמָנָא בְּמֵת לָמָּה לִי – לָמָּה הוּא נִצְרָךְ, שְׁמַע מִיָּנָה – תִּלְמַד  
25 מִכָּךְ, שֶׁלֹּא נִכְתְּבָה תִּיבָה זֶה אֵלֶּא לְאַפְנוּי לְדִרְשָׁה.  
26 הַגִּמְרָא מְפַרֶשֶׁת מֵה הֵם תְּכִשִּׁיטִי הַנָּשִׁים הַכְּתוּבִים בְּמִלְחַמַת מִדִּין:

27 הַכְּתוּב אוֹמֵר אַחֵר שֶׁחֲזָרוּ יִשְׂרָאֵל מִמִּלְחַמַת מִדִּין (בַּמְדַּבֵּר לֹא א) '**וַיִּנְקְרַב**  
28 **אֶת קָרְבָּן ה' אִישׁ אֲשֶׁר מִצָּא כָּלִי זֶהב אֶצְעָדָה וְצִמְיָד מִבַּעַת עֲגִיל**  
29 **וְכוּמִז', מִפְּרֶשֶׁת הַגִּמְרָא, אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, 'עֲגִיל' זֶה דְּפֹס שֶׁל דִּדִין**  
30 **– תְּכִשִּׁיט הַעֲשׂוֹי כְּתַבְנִית דְּרִידָה שֶׁל הָאִשָּׁה, שֶׁהָאִשָּׁה לּוֹבֶשֶׁתָּהּ שֵׁם.**  
31 **'כּוּמִז' זֶה דְּפֹס שֶׁל בֵּית הָרַחֵם – תְּכִשִּׁיט שֶׁל זֶהב הַעֲשׂוֹי כְּתַבְנִית**  
32 **שֶׁל בֵּית הָרַחֵם. אָמַר רַב יוֹסֵף, אִי הָכִי – אִם כֵּן שׁוֹה הוּא הַנִּקְרָא**  
33 **כּוּמִז, הֵיִינוּ דְּמִתְרַגְּמִין – זֶה הוּא הַטַּעַם שֶׁתִּרְגַּם אוֹנְקֵלוֹס (שם) 'מְחוּדָּה'**  
34 **מִשּׁוּם שֶׁהוּא דְּכָר תְּמַכִּיא לִידֵי גִיחוּד – לִיצְנוּת. אָמַר לִיה רַבָּה לִרְב**  
35 **יוֹסֵף, מְגוּפִיָּה דְּקִרְא – מִלְשׁוֹן הַכְּתוּב עֲצֻמוֹ שְׁמַע מִיָּנָה – תִּלְמַד שֶׁכֵּן**  
36 **הוּא, שֶׁכֵּן 'כּוּמִז' נוֹטְרִיקוֹן הוּא כָּאֵן מְקוֹם זִמְתָּ.**  
37 הַגִּמְרָא דּוֹרֶשֶׁת פְּסוּק נּוֹסֵף הָאֲמוֹר בְּאוֹתָהּ פֶּרֶשָׁה: הַכְּתוּב אוֹמֵר (שם  
38 לֹא יד) '**וַיִּנְקְצוּ מִשָּׁה עַל פְּקוּדֵי הַחִיל', וּמִסִּיִּים אַחֵר זֶה (שם לֹא א) 'וַיִּנְקְרַב**  
39 **אֶת קָרְבָּן ה' וגו'. מֵה הִיָּה קִצְפוֹ, אָמַר רַב נַחֲמָן אָמַר רַבָּה בַּר אֲבוּהִי,**  
40 **כִּיוֹן שֶׁרָאָה מֹשֶׁה שֶׁהִבִּיאוּ קָרְבָּן, אָמַר לָהֶן מֹשֶׁה לְיִשְׂרָאֵל, שְׁמָא**  
41 **תּוֹרַתְם לְקַלְקוּלְכֶם הִרְאִשׁוּן – שֶׁל מַעֲשֵׂה שְׁטִים, שִׁזְנוּ יִשְׂרָאֵל עִם**  
42 **בְּנוֹת מוֹאָב, וְשִׁמָּא כִּךְ עֲשִׂיתֶם עִם בְּנוֹת מִדִּין, וְלִכְךָ אַתֶּם צְרִיכִים**  
43 **קָרְבָּן. אָמְרוּ לוֹ, (שם לֹא מט) 'לֹא נִפְקַד מִמֶּנּוּ אִישׁ', כְּלוּמַר, לֹא נִחְסַר**  
44 **אִישׁ מֵאִיתְנָו מִקְוִים דֵּת יִהוּדִית. אָמַר לָהֶן מֹשֶׁה, אִם כֵּן כְּפָרָה – קָרְבָּן**  
45 **זֶה שֶׁאַתֶּם מִבְּקָשִׁים לְהַקְרִיב, לָמָּה לָכֵם. אָמְרוּ לוֹ, אִם מִיָּד עֲבִידָה**  
46 **יִצְאָנוּ, שֶׁלֹּא נִכְשַׁלְנוּ בַּמַּעֲשֵׂה עֲבִירָה, מִיָּד הִרְהוּר לֹא יִצְאָנוּ,**  
47 **וּבִהְרָהוּר הִלֵּב נִכְשַׁלְנוּ. מִיָּד אַחֵר כֵּן אוֹמֵר הַכְּתוּב (שם לֹא א) 'וַיִּנְקְרַב אֶת**  
48 **קָרְבָּן ה'."**  
49 הַגִּמְרָא מְבִיאָה בְּרִייתָא מְפּוֹרֶשֶׁת כְּדִבְרֵי רַב נַחֲמָן: תִּנָּא דְּבִי רַבִּי  
50 יִשְׁמַעְיָאֵל – שֶׁנוּ בְּבֵית מִדְּרָשׁוֹ שֶׁל רַבִּי יִשְׁמַעְיָאֵל, מִפְּנֵי מָה הוֹצִירָכּוּ  
51 יִשְׂרָאֵל שְׁבָאוֹתוֹ הַדּוֹר כְּפָרָה, מִפְּנֵי

ותסירם ותעבירם ברשות הרבים. לכן צריכא – צריכה המשנה  
להשמיע שבכל אלו מותרת לצאת, כיון שכרכה בהם את שעה  
מתחילה שיהיו על שעה תמיד, ואין חשש שתסירם מראשה.  
הגמרא מביאה ברייתא המבארת באיזה שער מותר לצאת ובאיזה  
אסור: תנא בברייתא, מותר לאשה לצאת בשער אשה אחרת, ובלבד  
שלא תצא ילדה – אשה צעירה ששערותיה שחורות בחוטי שער של  
אשה זקנה ששערותיה לבנות, וזקנה לא תצא בחוטי שער של ילדה,  
כיון ששערות שחורות המונחות על שערות לבנות, או לבנות  
המונחות על שחורות, הוא דבר מאוס, ויש לחשוש שמא יבואו  
ללעוג לה משום כך, ותסירם ותעבירם ברשות הרבים.  
מקשה הגמרא: בשלמא – אמנם מובן מה שצריכה הברייתא  
להשמיענו שזקנה אסורה לצאת בשער של ילדה, כיון ששער שחור  
שבה הוא לה, ודרכה לצאת בו אף בחול, ולכן הוצרכה הברייתא  
להשמיענו שבשבת אסורה, שמא יבואו ללעוג לה ותסירנה, אלא את  
הדין שילדה אסורה לצאת בשער של זקנה, אמאי – מדוע הוצרכה  
להשמיענו, הרי גמא הוא לה, וממילא אין דרכה לצאת בשערות  
אלו כלל אף בחול, ואין צורך להשמיענו שאסורה לצאת בהן בשבת.  
מתרצת הגמרא: אכן לא הוצרך התנא להשמיע את הדין השני, ורק  
אידי דתנא – אגב ששנה התנא שזקנה אסורה לצאת בשער של  
ילדה, תנא גמי – שנה גם שילדה אסורה לצאת בשער של זקנה.  
שנינו במשנה: יוצאה אשה בכבול וצפא נכרית לחצר.  
הגמרא מביאה מחלוקת האם מותר לצאת לחצר גם בשאר הדברים  
שנאסרו לעיל (טז). לצאת בהם לרשות הרבים בשבת: אמר רב, כל  
דבר שאסרו חכמים לצאת בו לרשות הרבים בשבת, כגון חוטי צמר  
ופשתן ושאר הדברים השנויים בתחילת הפרק (סז), אסור לצאת בו  
אף לחצר, שמא תשכח ותצא בהם לרשות הרבים, חוץ מכבול  
וצפא נכרית, שדווקא בהם התירה משנתנו לצאת לחצר, מהטעם  
שיתבאר להלן.  
ורבי ענני בר ששון משמיה (בשמו) דרבי ישמעאל אמר, הכל –  
כל הדברים שנאסרו במשנה לעיל (סז) לצאת בהם לרשות הרבים  
בשבת, דינם בכבול ופאה נכרית, שלחצר מותר לצאת בהם.  
הגמרא מקשה על שיטת רבי ענני בר ששון במשנתנו: תנן במשנתנו,  
יוצאה אשה בכבול וצפא נכרית לחצר. בשלמא לרב ניהא –  
אמנם מובן הדבר לרב, שלדבריו מיושב מדוע אמרה המשנה דין זה  
רק בכבול ופאה נכרית ולא בשאר הדברים שנאסרו במשנה לעיל  
לצאת בהם לרשות הרבים, כיון שבהם אכן לא הותרה לצאת אף  
לחצר, אלא לרבי ענני בר ששון הסובר שבכולם מותרת לצאת  
לחצר, קשיא מדוע אמרה המשנה דין זה רק בכבול ופאה נכרית,  
ולא בשאר הדברים.  
מתרצת הגמרא: רבי ענני בר ששון משמיה דמאן קאמר ליה –  
בשמו כל מי אמר זאת, הלא משמיה (בשמו) דרבי ישמעאל בר  
יוסי, והרי רבי ישמעאל בר יוסי תנא הוא, ופליג – וחלק על התנא  
של משנתנו שהתיר לצאת לחצר רק בכבול ופאה נכרית, וסבר  
שבכל התכשיטים מותרת.  
הגמרא מבררת את טעמו של רב שחילק בדין זה בין כבול ופאה  
נכרית לשאר תכשיטים: ולשיטת רב, מאי שנא הני – במה שונים  
כבול ופאה נכרית שדווקא בהם התירו לה לצאת לחצר משאר  
תכשיטים שלא התירו לה לצאת בהם.  
משיבה הגמרא: אמר עולא, התירו לה רק מעט קישוטים נאים אלו  
בדי שלא תתנהג על בעלה. ובדעתה בברייתא שחששו חכמים  
לכך, נאמר לגבי נדה (ויקרא טו ז) 'והיה בנדה', וזקנים הראשונים  
אמרו בפירוש הכתוב, שהוא כמשמעו, שתהא מנודה ומורחקת  
מבעלה, והיינו שלא תבטל – שלא תעביר מכוול סביב עיניה  
ליפותן, ולא תפקים – ולא תעביר צבע אדום על פניה, ולא תתקשט  
בבגדי צבעונין. עד שבה רבי עקיבא ולימר, שאם בן – אם תפרש  
כך כוונת הכתוב, הרי אתה מננה על בעלה, ועל ידי כך נמצא  
שלבסוף בעלה מנרשה משום איוו סיבה. אלא, מה תלמוד לומר –

שגנו עיניהם מן הערוה – נהנו במראית העין מן העריות.  
הגמרא מביאה דרשה נוספת בענין זה: אמר רב ששת, מפני מה  
מנה הכתוב תכשיטין שפחוץ – טבעת שבאצבע שהוא מקום גלוי,  
עם תכשיטין שפפנים – כומז. לומר לה, כל המסתכל באצבע  
קמנה של אשה, שהוא מקום טבעת, כאלו המסתכל במקום  
התורפה (הערוה) שהוא מקום כומז.

## משנה

המשנה מבארת במה מותר לאשה לצאת לרשות הרבים בשבת:  
יוצאה אשה – מותר לאשה לצאת לרשות הרבים בשבת בחוטי  
שער – כשעל ראשה חוטי שער שקולעת בהם את שעה לקישוט,  
בין אם הם תלושים מן השערות שלה, ובין אם הם משערות של  
חבריתה, ובין שערות משל בהמה כגון של סוס. וכן מותר לאשה  
לצאת לרשות הרבים בשבת בבוטפת – כמין תכשיט של זהב המונח  
על מצחא מאחורי לאוזן, וקסריטין – כמין תכשיט הכרוך על ראשה  
ותלוי לה על לחיה מכאן ומכאן, בזמן שהן – הטוטפת והסריטין  
תפורין לכיפה המכסה את שערות האשה הנקראת 'סבכה', שאז אין  
חשש שתסירם ברשות הרבים כדי להראותם לחברתה ותעבירם  
ארבע אמות, שהרי בכך היא נוטלת גם את הסבכה התפורה עמם  
ומגלה כל שערותיה.

המשנה מבארת במה מותר לאשה לצאת רק לחצר ולא לרשות  
הרבים: אולם בכבול – כמין כובע של צמר הנמצא תחת הסבכה,  
ומתקשטת בו, וצפא נכרית – קליעה של שערות תלושות מנשים  
אחרות, המונחת על השערות שבראש האשה, מותרת האשה לצאת  
רק לחצר ולא לרשות הרבים.

המשנה ממשיכה לבאר דברים שבהם מותר לאשה לצאת אף  
לרשות הרבים: ומותרת לצאת לרשות הרבים במוף – חתיכת צמר  
רך שנותנת באונה לספוג את הליחה של צואת האוזן, ובמוף  
שנותנת בסנדלה לתענוג, ובמוף שהתקינה לנדה – לתחוב באותו  
מקום בעת נדתה, כדי שיבלע הדם במוך ולא יטנף את בגדיה,  
ובפילפל ארוך שנותנת בפייה להסיר ממנו ריח רע, ובגלגל (גריגור)  
מלח שנותנת בפייה לרפואת חולי השיניים, וכן בכל דבר שניתן לתוך  
פה להסיר ריח רע מבעוד יום. ובלבד שלא תתן את כל אלו  
לביתחלה בשבת, ואם נפל ממנה בשבת לא תחזיר אותו אליה  
למקום שהיה.

המשנה מביאה מחלוקת בשן של זהב האם מותר לצאת בה לרשות  
הרבים בשבת: שן הותכת שנותנת במקום השיניים שלה כשחסרה לה  
שן, והיא שן של זהב, רבי מתיר לצאת בה, שכיון שהניחה אותה  
מחמת מום שבה, אין חוששים שמא תוציאנה ותראה לחברתה, שאז  
יתגלה מומה. וחכמים אוסרים, שכיון שהיא משונה משאר שיניה,  
יש לחשוש שמא ילעגו לה, ויתטול אותה מפיה, ותעבירנה בידיה  
ברשות הרבים.

## גמרא

הגמרא מבארת מדוע הוצרכה המשנה למנות כל האופנים שבהם  
מותר לצאת בחוטי שער: וצריכא – צריכה המשנה להשמיענו  
שמותרת לצאת בשערות משלשת מינים אלו, דאי אשמעינן דידה –  
שאם היתה משמיעה לנו שמותר לה לצאת בחוטי שער שלה, היינו  
אומרים שרק באלו מותר משום דלא מאים – כיון ששערה אינו  
מאוס, ואין לחשוש שילעגו לה ותסירם ותעבירם בידיה ברשות  
הרבים, אבל שער של חבריתה דמאים, אימא לא – היינו אומרים  
שאסורה לצאת בהם, שמא ילעגו לה ותבוא להעבירם ברשות  
הרבים. ואי אשמעינן דחבריתה – שמותרת לצאת גם בשער של  
חברתה, היינו אומרים שרק באלו מותרת לצאת כיון שמדובר בשער  
של אשה דבת מינה הוא, ואינו שונה משערה, ולא יבואו ללעוג לה,  
אבל שער דחברתה דלאו בר מינה הוא, ושונה ממנה וינכר כשיצאת  
בו, אימא לא – היינו אומרים שאסורה לצאת בו, שמא ילעגו לה

## המשך ביאור למס' שבת ליום חמישי עמ' ב

1 מה בא ללמדנו הכתוב 'וְהִדְּוָה בְּנִדְתָּהּ', היינו ש**בְּנִדְתָּהּ** [–בטומאתה]  
 2 תִּהְיֶה אף כשעברו שבעה ימים וכבר פסקה לראות, ואינה נטהרת עַד  
 3 שְׁתֵּבֵא [–תטבול] בַּמַּיִם. ומכאן מוכח שחששו שלא תתגנה על בעלה  
 4 ולכן התירו לה להתקשט אף בנדתה, ומטעם זה אף התירו לה  
 5 להתקשט בכבול ובפאה נכרית בחצר אף בשבת.  
 6 הגמרא עוברת לדון בענין דבר שאסרו חכמים מפני מראית העין:  
 7 אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב, כָּל מָקוֹם שְׁאֵסְרוּ חֲכָמִים דְּבַר מִפְּנֵי  
 8 מְרִאִית הָעֵין שֶׁלֹּא יחשדוהו שעושה דבר אסור, אֲפִילוּ בַּחֲדָרֵי  
 9 חֲדָרִים שֶׁאֵין שׁוֹם אָדָם רֹוֹאֵהוּ אָסוּר, כלומר שאסרוהו חכמים בכל  
 10 מקום ולא חילקו.

11 הגמרא מקשה על רב: תִּנֵּן במשנה (לעיל נד:), וְלֹא בְּזוֹג – אסור לחמור  
 12 שֶׁל יִשְׂרָאֵל לִצְאָת בַּפַּעֲמוֹן לרשות הרבים, אֵף עַל פִּי שֶׁהַפַּעֲמוֹן  
 13 פָּקוּק – סתום במוכים ואינו משמיע קול, משום שנראה כמוליכו  
 14 לשוק למוכרו. וְתִנֵּיָא (אִידך) [עֲלֶה] – ושנינו בברייתא על משנה זו,  
 15 פּוֹקֵק לָהּ זֹוג בְּצוּאָרָה – מותר לסתום את הפעמון שבצואר הבהמה,  
 16 וּמִטֵּיִל עֲמָה בְּחֶצֶר, כיון ששם אין אדם רואהו ואינו חושדו שמוליכו  
 17 למוכרו. ומוכח שדבר האסור משום מראית העין, לא אסרוהו בחדרי  
 18 חדרים, וקשה על רב שאמר שלא חילקו.  
 19 מתרצת הגמרא: תִּנֵּיָא הֵיא – דבר זה שנוי במחלוקת תנאים, וְתִנֵּיָא  
 20 – ששנינו בברייתא,